

שיקום בקהילה

עלון מידע לזכויות אנשים המתמודדים עם
מגבלה נפשית בשיקום בבריאות הנפש

הופק על ידי עמותת 'קולות'
העצמה לצרכנים בבריאות הנפש

למידע נוסף ניתן לגלוש לאתר האינטרנט שלנו : <http://www.voices.org.il>

תוכן העניינים

עמוד 3	הקדמה
עמוד 3	סל שיקום – הגדרה ומטרות
עמוד 4	מה מכיל סל שיקום
עמוד 4	תחום הדיור
עמוד 4	מימוש זכאות לסיוע בדיור של משרד השיכון
עמוד 5	תעסוקה דרך סל שיקום
עמוד 5	שיקום מקצועי דרך ביטוח לאומי
עמוד 5	מבט על שירותי חברה ופנאי
עמוד 6	שירותי תאום טיפול
עמוד 6	טיפול שיניים
עמוד 6	שירותי מידע וייעוץ למשפחות
עמוד 6	הוצאות נסיעה
עמוד 6	קרן שיקום
עמוד 7	השכלה נתמכת
עמודים 7-8	השכלה אקדמאית נתמכת
עמוד 8	מימון השלמת לימודים אקדמאיים שהופסקו בעקבות משבר
עמוד 8	שירותי חונכות וסמך
עמוד 9	יוזמות ופרויקטים ייחודיים נוספים
עמוד 9	תכנית קהילה נגישה
עמוד 10	תכנית עמיתים
עמוד 10	תכנית חלונות
עמודים 10-11	תכנית מעברים, הכנה ללמידה, וליווי להכשרה מקצועית
עמוד 11	שכולו טוב – מסיבות, אירועים חברתיים והכרויות
עמוד 11	מצרכנים לנותני שירות (הכשרת צרכנים כמדריכים שיקומיים)
עמוד 12	זכאות לסל שיקום וקצבת ביטוח לאומי
עמוד 12	מי זכאי לסל שיקום
עמוד 12	זכאות לקצבת נכות בביטוח לאומי ואופן הגשת התביעה
עמוד 12	דרכי פניה לסל שיקום ותכנית השיקום
עמוד 12	דרכי פניה לסל שיקום
עמוד 13	ערר על החלטתה של וועדת השיקום המחוזית
עמוד 13	שינויים בתכנית השיקום
עמוד 13	מקרים בהם יידחו פניות לסל שיקום
עמוד 13	מידע נוסף והפניות
עמוד 13	יצירת קשר

הקדמה

מדריך זה בא לתת מידע תמציתי, אך רחב, לגבי מגוון זכויותיהם של אנשים המתמודדים עם מגבלה נפשית בשיקום בקהילה.

כיום, שיקום אנשים המתמודדים עם מגבלויות נפשיות בקהילה הינו ברובו נמצא תחת שני ערוצים: מסגרת סל שיקום של משרד הבריאות, אשר יוצאת מתוך חוק שיקום נכי נפש בקהילה ואודותיה מפורט בהרחבה במדריך זה, ומסגרת הביטוח הלאומי. מסגרת סל שיקום של משרד הבריאות עוסקת בתחומים הרבים של השיקום: דיור, תעסוקה, חברה, פנאי והשכלה נתמכת. כאשר השיקום דרך הביטוח הלאומי הינו שיקום מקצועי, באוריינטציה מרכזית של רכישת מקצוע והשתלבות בתעסוקה בחברה.

להערות לגבי המדריך ושאלות נוספות ניתן לפנות לכתובות המופיעות בסופו.

סל שיקום – דף מידע לזכויות

הגדרה

סל שיקום בא להגדיר את מגוון השירותים הניתנים במסגרת מכורח חוק שיקום נכי נפש בקהילה, אשר נחקק במטרה להגביר את יכולת ההשתלבות של אנשים המתמודדים עם מוגבלויות נפשיות בקהילה, כמו גם ליצור תשתית שיקומית מתאימה להתפתחות בתוך הקהילה, בדרגה מרבית של עצמאות, כבוד ואיכות חיים.

סל שיקום משתלב בראייה שבחוק שוויון זכויות באנשים עם מוגבלויות הרואה את האדם המתמודד עם המוגבלות כבעל זכויות שוות וזכאות לשוויון הזדמנויות ולמגוון אפשרויות מסייעות בתהליך השתלבותו בקהילה. המסגרת של סל שיקום באה גם מתוך ראיית המקום המרכזי של האדם המתמודד בקביעת ההחלטות הנוגעות לתהליך השיקום שלו ולהשתלבותו בקהילה.

התכנית באה להבנות את המסגרת של השיקום של אנשים המתמודדים עם פגיעה נפשית בקהילה ואשר אושרה להם זכאות לקבלת סל השירותים השיקומיים, מכורח התנאים לזכאות לסל שיקום כפי שמופיעים במסמך זה ובתקנות השונות. כמו גם להכשיר את הקרקע והבסיס לפיתוח שירותים חדשים ולהרחבה של אפשרויות השיקום והמסגרות השיקומיות עבור האדם המתמודד עם מגבלה נפשית. במסגרת החוק פועלות כיום כ-9 וועדות אזוריות המקבלות הפניות ותפקידן להחליט על התאמת הפונה לשיקום ובשיתוף מלא שלו להחליט על התכנית השיקומית הפרטנית המתאימה לו. הוועדות עוקבות אחר ביצוע התכנית באמצעות רכזי שיקום מחוזיים הנעזרים במתאמי טיפול. מערך שירותי השיקום בקהילה כולל מסגרות דיור, תעסוקה, חברה, פנאי, השכלה, מידע, הכוונה למשפחות וסיוע בטיפול שינויים. התכנית מופעלת על ידי משרד הבריאות.

מערך השירותים הינו דינאמי ועשוי להשתנות, כמו גם תקנות וקריטריונים המתפרסמים במסמך זה. במקרה של סתירה בין מסמך זה לבין תקנות או פרסומים של הגופים הרלוונטיים, התנאים והפרטים המופיעים במסמכי הרשויות הינם הקובעים. נשמח אם תידעו אותנו בכל מקרה של שינויים, עדכונים וטעויות לגבי מסמך זה.

מען למכתבים: ת.ד. 06118 חולון מיקוד 58161

טלפקס: 03-5326724 דואר אלקטרוני: info@voices.org.il

נייד: 0524-243813 (דן דורי, יו"ר עמותה) 0522-768037 (דפנה דורי, רכזת מקצועית)

מה מכיל סל שיקום

תחום הדיור: קיימות מספר אפשרויות סיוע בתחום הדיור, ברמות שונות בהתאם לצרכי המשתקם. החל מהוסטלים כוללניים, הוסטלים מתוגברים, דיור מוגן, דיור עצמאי ועד סיוע בשכר דירה. השיקום נעשה תוך ליווי הדיירים ברמה המתאימה לצרכיהם. רמות שונות של דיור מוגן, החל מרמות שונות של הוסטלים, כאשר לכל הוסטל ישנו את קהל היעד שלו (ע"פ קבוצת גיל ורמות תפקוד) ובהתאם לכך גם מידת המעורבות של אנשי הצוות ואופי המעורבות. אפשרויות נוספות המוכרות לנו היכולות לסייע בתהליך של יציאה לחיים עצמאיים הן מסגרות הדיור המוגן של סל שיקום). הדיור המוגן הוא למעשה מגורים בדירה שכורה עם שותפים שגם הם מתמודדים, תוך ניהול משותף של משק בית עצמאי. הדגש הוא על ליווי של הדיירים ע"י אנשי הצוות (הכולל אמהות בית ועובדת סוציאלית) המבקרות בדירה בתדירות משתנה (ממספר פעמים ביום (דיור מוגן מתוגבר) עד לפעם בשבוע (דיור מוגן)). הליווי הינו בהתאם לרמת האינטנסיביות הנדרשת מתוך הצרכים של הדיירים ומשתנה בהתאם לכך. קיימות כיום שבע רמות: מביקור בית אחד בשבוע, ביקורים יום-יומיים ועד לרמה בה פועל במקום צוות 24 שעות ביממה הנותן את כל השירותים בהתאם למצבו של הדייר.

את הפנייה לוועדת סל שיקום בדבר הצורך במסגרות דיור מוגנת, יש ללוות בתהליך להגשת בקשה לתעודת זכאות לסיוע בדיור של משרד השיכון. הזכאות לסיוע הינה עבור יחידים ומשפחות, תושבי ישראל מעל גיל 21. את הבקשה לסיוע ניתן להגיש בכל סניף בנק למשכנתאות ברחבי הארץ. לצורך הגשת הבקשה לסיוע, יש להמציא את המסמכים הבאים: - תעודת זהות הכוללת את הספחים וכן תעודת זהות של ילדים בוגרים (עד גיל 21) הגרים עמכם. - אישורי נכות - במקרה של הריון - אישור ממוסד רפואי מוכר על הריון מחודש חמישי - אישור על מספר חודשי שירות חובה בצה"ל/שירות לאומי (לשני בני הזוג אם יש). - תעודת נישואין או אישור על הרשמה לנישואין (למי שעומד להינשא). - צילום תעודת זהות של כל אחיכם ואחיותיכם (על הצילום לכלול את מס. הזהות, שמם וכתובתם), או לחילופין אפשר למלא תצהיר שיכלול פרטים אלו. לאחר ביצוע הבדיקות הנדרשות, מונפקת תעודת זכאות שתניתן לפונים בבנק שבו הוגשה הבקשה. תעודת זכאות היא מסמך המאשר את זכאותכם, את רמת הסיוע לה הנכם זכאים וכן את התנאים והמגבלות שנקבעו. תוקף תעודת זכאות הוא לשנה מיום הגשת "בקשה לסיוע בדיור". אם לא השתנו הנתונים והמגבלות שנקבעו. ניתן לחדש את התעודה מבלי להירשם מחדש. את הסיוע אפשר לקבל בכל אחד מסניפי הבנקים למשכנתאות ברחבי הארץ. סכום הסיוע משתנה בהתאם לתקנות המופיעים בחוזרי משרד השיכון ולקריטריונים השונים. בסיוע בשכר דירה או במסגרות דיור מוגנות, סכום הסיוע לא יעלה על 95 אחוז מגובה שכר הדירה החודשי.

תעסוקה: השירותים ניתנים בשלוש רמות:

1. מועדון לאנשים אשר עדיין לא רכשו הרגלי תעסוקה.
2. מפעל מוגן בו המשתקמים עוברים הסתגלות דומה למפעל נורמטיבי,
3. תעסוקה נתמכת בה משולבים המשתקמים במקומות עבודה תוך ליווי, הדרכה וקשר שוטף עם המעסיק.

בנוסף לכך התכנית כוללת גם שירותי אבחון תעסוקתי והשמה תעסוקתית. בעיקרו, שיקום תעסוקתי דרך מסגרת סל שיקום של משרד הבריאות מתייחס בעיקר להשמה בעבודה בשוק החופשי, בתנאים מוגנים (פחות שעות ודגש על התאמת סביבת העבודה לצרכים וכדומה) תוך ליווי מתמשך במקום העבודה ע"פ הצורך.

אדם שמוכרים לו מעל 20 אחוזי נכות נפשית דרך ביטוח לאומי, זכאי לקבל מימון לתכנית שיקום מקצועי האמורה להקנות לו מקצוע לתעסוקה. ישנם מסגרות מוגנות כגון: מרכזי שיקום, אך אין הכרח שהמסגרת/קורס בה מתבצעת ההכשרה תהיה מסגרת שיקומית. בפנייה לביטוח לאומי רצוי ביותר שיהיה מעורב גורם מטפל שמכיר ויכול ללוות בתהליך ההכשרה והשיקום. פעמים רבות, כאשר אין כיוון מסוים לתעסוקה, יופנה האדם לעבור אבחון תעסוקתי. שהוא בד"כ באוריינטציה שיקומית, ולאחר מכן תיעשה הערכה לגבי השתלבות בכיוונים שונים של תעסוקה/הכשרה מקצועית/קורסים.

האדם המשתקם זכאי לסיוע באבחון והכוונה מקצועית, לתשלום הוצאות הקשורות בלימודים, כגון שכר לימוד, הוצאות נסיעה, ספרים ומכשירי לימוד. הכל במסגרת התקנות וההוראות ולפי שעות הלימודים. אדם אשר נקבעה לו זכאות לשיקום מקצועי מכורח אחוזי נכות בביטוח לאומי ואינו מקבל קצבת נכות, או קצבת נכות חלקית זכאי לתשלום של דמי שיקום בזמן ההכשרה. רכז השיקום (עובד סוציאלי) בסניף מייעץ לזכאי לשיקום בכל הנוגע לבחירת מקצוע מתאים ולהשתלבות בעבודה, לאחר היכרות אישית עמו ובחינה של שאיפותיו, כישוריו ומגבלותיו. על-פי הצורך מתייעץ פקיד השיקום עם מומחים מתחומי הרפואה, הפסיכולוגיה, התעסוקה ותחומים אחרים. בבחירת המקצוע מובאים בחשבון גם דרישות שוק העבודה וההשקעה הנדרשת ברכישת המקצוע או הכישורים הנדרשים.

ההכשרה המקצועית או הלימודים מתקיימים במרכזי ההכשרה של משרד העבודה, בבתי ספר או במקום העבודה.

משך ההכשרה המקצועית או הלימודים נקבע על-פי הכישורים של המבקש והמקצוע שנבחר, ולא יעלה על שנה אחת. מי שנקבעה לו דרגת נכות של 65% ומעלה ונמצא מתאים ללימודים לקראת מקצוע במוסד להשכלה גבוהה יהיה זכאי לסיוע עד לגמר התואר הראשון.

את הבקשה יש להגיש לרכז השיקום בסניף הביטוח הלאומי הרלוונטי. ניתן להגיש את הבקשה דרך עובד סוציאלי מלווה / מתאם טיפול.

חברה ופנאי: התכנית יכולה לכלול הפניה ומימון של מועדונים חברתיים במסגרות רגילות ומיוחדות לבילוי ולהקניית מיומנויות חברתיות בשעות הפנאי. כמו כן קיימות תכניות לשילוב המשתקמים בפעילויות במתנ"סים, בשיתוף עם החברה למתנ"סים מתוך הכרה בחשיבות הרבה שבשילוב של המשתקמים אשר רבים מהם סובלים מבידוד חברתי בתוך האוכלוסייה הכללית.

מען למכתבים: ת.ד. 06118 חולון מיקוד 58161

טלפקס: 03-5326724 דואר אלקטרוני: info@voices.org.il

נייד: 0524-243813 (דן דורי, יו"ר עמותה) 0522-768037 (דפנה דורי, רכזת מקצועית)

תאום טיפול: השירות מיועד לצרכנים בבריאות הנפש הזקוקים לכתובת מקצועית לסייע בידם לממש את זכויותיהם וללוות אותם בתהליכי העצמה והשתלבות בחברה.

תאום טיפול הוא קשר מקצועי, המסייע לאדם המתמודד 'לתפור' את החליפה השיקומית המתאימה לו, תוך ברור מעמיק של רצונותיו ושאיפותיו בתחום האישי והמקצועי, הבנת הצרכים הייחודיים ופרישת מגוון האפשרויות והזכויות הקיימות עבורו. תאום טיפול הוא עבודה מערכתית הכוללת מיצוי זכויות ולווי בתהליכי שיקום הכוללים הפנייה, סנגור, ולווי אל מול הגורמים השונים הרלוונטיים בתהליך השיקום. לדוגמא: הפנייה וייצוג בוועדות סל שיקום ולווי בתהליך מימוש ההחלטות בסל השיקום בכל המישורים: דיור, השכלה, חברה, תעסוקה, ועוד; ליווי בתהליכי אבחון מקצועי ורכישת מקצוע דרך המוסד לביטוח לאומי לזכאים. סנגור, תיווך וקשר עם גורמים רלוונטיים בקהילה ובסביבתו של האדם ובמערכת האשפוז, ועוד, בהתאם לתוכנית האישית ולצרכים.

טיפול שניניים: התכנית יכולה לכלול הפנייה לטיפול שניניים וסיוע במימונם. רשימה של מרפאות שניניים ניתן לראות באתר 'קולות'.

שרותי מידע וייעוץ למשפחות: על פי החוק משרד הבריאות צפוי להגדיר ספקי שירות במסגרת סל שיקום לשירותים של ייעוץ, מידע ותמיכה למשפחות.

ספקי שירות נבחרים אשר מעניקים כיום סיוע וייעוץ למשפחות:
אנוש : במסגרת השירותים הניתנים בעמותה ניתן לפנות לטיפול, ייעוץ, ליווי והדרכה למשפחות. שירות הניתן על ידי אנשי מקצוע באופנים המתאימים למבקש. 03-5400672
מית"ל : מרכז הפועל במטרה לקדם את הטיפול בבני משפחות של אנשים המתמודדים עם הפרעה נפשית. במרכז מגוון רחב של שירותים עבור בני המשפחה, מתוך הראייה של בני המשפחה כלקוח העיקרי. מגוון זה מאפשר לכל אחד מבני המשפחה להשיג את הטיפול המתאים עבורו. במרכז קבוצות תמיכה וייעוץ להורים/אחים/ילדים ולבני-בנות זוג, סדנאות התמודדות, מפגשים רב מקצועיים למשפחות, אנשי מקצוע ולמתמודדים, התערבות פרטנית, פורום משפחות פעילות, הדרכות לצוותים רב-מקצועיים ועוד. 08-6401515 08-6401561
בית ספר למשפחות המטופלים : הוקם על ידי עמותת הסיעוד הפסיכיאטרי. לפרטים: שושנה שלום 050-6265606
קיימים שירותים רבים נוספים עבור משפחות עליהם ניתן לקבל מידע באתרי עמותת 'קולות' ובאתר 'תכנית בנפשנו – עמותת שק"ל'.

הוצאות נסיעה: ועדת השיקום יכולה לקבוע החזר הוצאות נסיעה בתחבורה הציבורית לביצוע תוכנית השיקום.

קרן שיקום: סיוע ברכישת מוצרים לבית במקרה וקיים צורך דחוף ברכישה של מוצרים בסיסיים חסרים, וכמו כן מימון של דברים אשר חיוניים לתהליך השיקום. בוועדת סל שיקום יש להעלות את הנושא של קרן שיקום עם פירוט מרבי של הצרכים והרציונאל השיקומי (במקרה שלא מדובר במוצרים לבית). לאחר האישור העקרוני של וועדת סל שיקום מתכנסת וועדת קרן שיקום. הפנייה לוועדת קרן שיקום, צריכה להיעשות ע"י עובד מקצועי מעורב המלווה את הפנייה לסל שיקום ואת מימוש הזכויות, ושם מתפקידו להיות אסרטיבי לגבי אלו מוצרים לבקש, בהתאם לצרכים. הבקשות צריכות להיות מלוות בהצעת מחיר או בהערכת עלות הצרכים המבוקשים. גובה הסכום המאושר בד"כ הינו העלויות המינימאליות שניתן לרכוש את אותו מוצר בשוק. במידה ויש צורך דחוף בסיוע מקרן שיקום חשוב להעלות את הנושא כבר בוועדת סל שיקום עם פירוט רחב ככל האפשר באילו מוצרים יש צורך ומה הנימוקים לבקשה.

השכלה נתמכת :

מהי השכלה נתמכת: כשאר האוכלוסייה, המתמודדים עם מחלה נפשית הינם אנשים בעלי שאיפות, יכולות, פוטנציאל וכישרונות חבויים. אצל רבים מהם, בין אם בשל ההתמודדות הישירה עם המחלה והשפעתה ובין אם בשל שינוי מסלול החיים שלא איפשר לחזור למסגרות ההשכלה בחברה, הלימודים נפסקו וחל עיכוב בהתפתחות הן האישית והן המקצועית. עבור אלו, וגם עבור אחרים, קיים שירות זה המסייע לתלמידים להשתלב בתכניות לימודים בתנאי למידה ייחודיים. השירות מסייע בשיפור הדימוי העצמי, במימוש הפוטנציאל ובגילוי כישרונות חבויים. כמו כן, רכישת השכלה מאפשרת לאדם לפרוץ קדימה, להתקדם אישית ומקצועית ולהרגיש יותר 'שווה' בחברה בה הוא חי. השכלה נתמכת אפשרית במסגרות נורמטיביות בלבד (תוכניות ב"ס לחינוך מבוגרים וכו'). קיימת אפשרות להצטרף לכתה רגילה או במידת הצורך להצטרף לקבוצה הומוגנית למשתקמים הלומדים במסגרת נורמטיבית. התלמיד מלווה בליווי מקצועי, הן במהלך שיתופו והכנת תכנית הלימודים והן במהלכם.

המרכיבים בתכנית השכלה נתמכת:

1. הרחבת מודעות הסביבה הטיפולית לנושא השכלה נתמכת למתמודדים עם מחלה נפשית כחלק משיקומם בקהילה.
2. הקניית השפה העברית לעולים חדשים במסגרות אולפן.
3. הרחבת השכלה וגילוי תחומי עניין חדשים לכלל המתמודדים עם מחלת נפש.
4. השלמת 10-12 שנות לימוד.
5. השלמת תעודת בגרות.
6. רכישת תחום דעת עדכני: הכרת המחשב ככלי עזר להרחבת השכלה באופן עצמאי. השימוש במחשב מאפשר פיתוח אפשרויות להפעלת תוכניות לימודיות מתאימות ולימוד בקצב אישי.

כתובות לפניות: כל הרואה עצמו מתאים ומעוניין להשתלב בתוכנית מוזמן לפנות. במידה והינך מוכר כבר במסגרת סל-שיקום, ניתן לפנות לגורם המלווה את תהליך סל שיקום. האחראית ליחידת השכלה נתמכת: הגב' רחל ששון
טלפון: 02-5681248
פקס: 02-6725822
מען למכתבים: שירותי בריאות הנפש - רחוב בן טבאי 2, ירושלים 93591
כתובת אלקטרונית: rachel.sasson@moh.health.gov.il

המצטרף לכתה רגילה משתתף ב- 10% משכר הלימוד. למצטרף לקבוצה משתתף בעלות של 50 שח' בחדש.

מסגרת השכלה נתמכת אינה באה להחליף את השיקום המקצועי דרך מערך השיקום של הביטוח הלאומי אשר בעיקרו הינו באוריינטציה שיקומית-תעסוקתית. אדם שמוכרים לו מעל 20 אחוזי נכות נפשית דרך ביטוח לאומי, זכאי לקבל מימון לתכנית שיקום מקצועי האמורה להקנות לו מקצוע לתעסוקה. ישנם מסגרות מוגנות כגון: מרכזי שיקום, אך אין הכרח שהמסגרת/קורס בה מתבצעת ההכשרה תהיה מסגרת שיקומית. בפנייה לביטוח לאומי רצוי ביותר שיהיה מעורב גורם מטפל שמכיר ויכול ללוות בתהליך ההכשרה והשיקום. פעמים רבות, כאשר אין כיוון מסוים לתעסוקה, יופנה האדם לעבור אבחון תעסוקתי. שהוא בד"כ באוריינטציה שיקומית, ולאחר מכן תיעשה הערכה לגבי השתלבות בכיוונים שונים של תעסוקה/הכשרה מקצועית/קורסים.

השכלה אקדמאית נתמכת:

תוכנית ייחודית וחדשנית המיועדת לסטודנטים עם מגבלה עקב בעיה נפשית. התוכנית כוללת ליווי ותמיכה אישית שיסיעו להתמודד עם קשיים שעולים במהלך שנת הלימודים (כמו: משא ומתן עם מסגרות האוניברסיטאות, חיזוק כושר הלמידה לקראת משימות לימודיות ושילוב והתמודדות חברתית). התמיכה לא כוללת השתתפות בשכר לימוד. התוכנית תתקיים באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת חיפה. התוכנית מיועדת לאנשים שהתקבלו ללימודים אקדמיים וימצאו זכאים לתמיכה.

לשאלות ובדיקת זכאות ניתן לפנות ל:

חיפה: ליאורה- בימים ב, ד, ה
04-8240804056-819209
lioracw@hotmail.com

ירושלים: מיכל- בימים א-ה
02-6798897056-242712
rfreut@netvision.net.il

בתכנית 'השכלה אקדמאית נתמכת' לא נכללת השתתפות בשכר הלימוד. יחד עם זאת, במקרה ואדם נאלץ להפסיק את לימודיו האקדמיים, עקב התמודדות עם מוגבלות נפשית אשר פרצה בזמן לימודיו, ניתן להגיש בקשה לביטוח לאומי לסייע במימון החזרה ללימודים האקדמיים. לבקשה יש לצרף אישורים רלוונטיים וכמו כן יש להוכיח לביטוח הלאומי כי ההתמודדות לא הייתה קיימת לפני תחילת הלימודים.

מען למכתבים: ת.ד. 06118 חולון מיקוד 58161

טלפקס: 03-5326724 דואר אלקטרוני: info@voices.org.il

נייד: 0524-243813 (דן דורי, יו"ר עמותה) 0522-768037 (דפנה דורי, רכזת מקצועית)

שירותי חונכות וסמך :

רקע

חונכות ושירותי סמך, כליווי אישי, קרוב ואנושי סביב תהליך ההתמודדות, להבדיל משירותים אחרים בתחום של שיקום, הינם שירותים ייחודיים, אשר מגיעים אל המתמודד, ומתאימים את עצמם אליו, בזמן, במקום ובאופי, וע"פ הצרכים האישיים של המתמודד, הן מבחינת גיל, שפה, מין ותחומים אחרים. השירותים ניתנים במסגרת של שיקום בקהילה.

שירותי חונכות

ליווי וקשר אישי קבוע ומתמשך, עם דגש על הפן החברתי ובילוי בשעות הפנאי ע"פ העדפות המתמודד ובהתאמה אישית. מושם דגש רציני על התאמה בין החונך לבין המתמודד. כמו כן ישנה אפשרות שהחונך יהיה מתמודד בעצמו. החונכים עוברים השתלמות, מלווים בהדרכה מקצועית מתמדת, ונמצאים בקשר עם דמויות משמעותיות בחייו בהתאם לרצון ולצורך המתמודד.

שירותי סומכות

שירותי סמך הנם מענה חשוב הניתן למתמודד החי בקהילה בגפו או עם משפחה. שירותי הסמך נועדו לקדם ולחזק אצל המתמודד מיומנויות חיים שונות: הדרכה ועזרה בהתארגנות ראשונית סביב מטלות משק בית, שפור היגינה אישית, ליווי לסידורים, חיזוק היכולות להשתמש בשירותים בקהילה, עזרה במיצוי זכויות, ארגון סדר היום וכד'. השירות הינו בליווי מקצועי מתמיד, ומושם דגש על התאמה אישית בהתאם לצרכי המתמודד. השירות ניתן לזמן מוגבל, בין 3 ל-6 חודשים. הסומכים הינם גברים ונשים בכל הגילאים, דוברי שפות שונות. הסומכים עוברים תהליך מיון קפדני והנם בעלי מיומנויות גבוהות וניסיון חיים ונמצאו מתאימים מבחינה אישיותית לתפקיד. חלקם בעלי רקע וניסיון במקצועות הטיפול הסיעודי והסומכות או בעבודה עם נפגעי נפש.

פרויקטים נוספים

קהילה נגישה:

פרויקט קהילה נגישה קיים ב עשרות יישובים ברחבי הארץ בשלב כזה או אחר, בשיתוף החברה למתנ"סים. ביישובים נבנית תכניות פעולה מקומיות אשר כוללות: פיתוח מנהיגות מקומית של אנשים עם נכויות, הסברה להעלאת המודעות למתן שוויון הזדמנויות לפעילות חברתית לאנשים עם מוגבלויות, תוכנית להתאמת מבנים לצרכים של אוכלוסיות עם נכויות ופיתוח תוכניות חברתיות ותרבותיות למילוי שעות הפנאי של האדם הנכה. התכנית נבנית לאחר בדיקה ומיפוי צרכים של האוכלוסייה באותו יישוב. במסגרת התכנית ישנו גם סיוע להשתלבות של מתמודדים עם מוגבלויות נפשיות בפעילות במתנ"סים.

פרויקט עמיתים:

הקמת מערך איתור, תמיכה, ושילוב - לאנשים נפגעי נפש החיים בקהילה סביב עולם התוכן של המתנ"ס והקהילה. (אין הכוונה ליצור מסגרת חברתית נפרדת, אלא להשתלבות במארג החיים הנורמטיבי של הקהילה – תוך השתלבות פרטנית בחוגי המתנ"ס ופעילות ההעשרה). מדובר בתכנית שיקומית, הפועלת ב 25 מתנ"סים ברחבי הארץ. התכנית הינה פרי שיתוף של משרד הבריאות והחברה למתנ"סים בישראל. התכנית מציעה בין השאר: ליווי ותמיכה ע"י רכז התכנית המקומי (עובד סוציאלי / פסיכולוג), מלגות לשילוב בחוגי ופעילויות המתנ"ס המקומי,

עבודה קבוצתית וליווי חברתי של מתנדבים. התכנית מנוהלת ע"י טליה בוז-מזרחי, מהמחלקה לנכים ואוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים בחברה למתנ"סים. ההשתתפות אינה מחייבת סל שיקום. להשתתפות יש לפנות לרכז התכנית במתנ"ס הרלוונטי.

פרטים נוספים ניתן לקבל בפקס 09-7641576, או בדואר אלקטרוני:

reli@matnasim.org.il. אתר האינטרנט: <http://www.matnachim.org.il>

רשימת היישובים: דימונה, מעלה אדומים, ירושלים (רמות אלון), ירושלים (בית הכרם), אור יהודה, יהוד, ראשון לציון (רמת אליהו), חולון (פסגות), גבעת שמואל, פתח תקווה (יוספטל), פתח תקווה (אחדות), קלנסווה, חדרה, גבעת אולגה, אור עקיבא, בית שאן, בנימינה, טבעון, חיפה (נווה יוסף), מגדל העמק, נצרת עילית, תמרה, חצור הגלילית, קצרין.

רשימה זו נכונה ל 11.2004. רשימה מעודכנת באופן שוטף של המתנסים הפעילים, כמו גם של רכזי תכנית עמיתים בסניפים נגישה באתר 'קולות' – העצמה לצרכנים בבריאות הנפש' ובאתר תכנית 'בנפשו'.

תכנית חלונות:

התכנית פועלת בארבעה מתנס"ים בירושלים. התכנית מאפשרת השתלבות במגוון פעילויות הפנאי במתנ"ס התכנית כוללת אפשרות לתקופת הסתגלות עם תמיכה או בחוגים נפרדים. פרטים ניתן לקבל אצל רבקה ורדי: 050-6253268

פרויקט מעברים:

התכנית פועלת במרכז להכשרה מקצועית שליד ב"ח השיקומי בית-לוינשטיין, רעננה בשיתוף אגף השיקום במוסד לבטל"א ושרותי בריאות הנפש (סל שיקום) במשרד הבריאות. מטרת התכנית הינן: הכנה לקראת מסגרת לימודים, יצירת מעברים "רכים" בין השלבים הראשונים במהלך השיקום, הדרגתיות בכניסה לאבחון או ללימודים, הקלה ותמיכה בעת קושי בזמן הלימודים, מסגרת התייחסות ותמיכה בתקופת חיפוש עבודה. הסדנה פועלת 5 ימים בשבוע, במקביל ללימודים בסדנאות שבמרכז, ותקלוט משתקמים עפ"י הצורך במהלך השנה.

אוכלוסיית היעד: מועמדים לשיקום מקצועי עם מגבלה נפשית, זכאי מסגרת סל שיקום של משרד הבריאות, בעלי פוטנציאל גבוה ללימודים והכשרה מקצועית, הזקוקים לתהליך מקדים של הכנה לשיקום מקצועי ותמיכה מוגברת בתהליך ההכשרה, השיקום והיציאה לעבודה.

התכנית כוללת: פעילות רב - גונית הכוללת שיקום קוגניטיבי והקניית אסטרטגיות למידה, העשרה לימודית בשימושי מחשב ומידענות, הכנה להתמודדות עם אבחון תעסוקתי ותוצאותיו, התנסות בביצוע מטלות תעסוקתיות במסגרת המרכז, שילוב הדרגתי בקורסים המקצועיים ובמקומות עבודה, הכנה נפשית להשתלבות במסגרת לימודים ועבודה. התכנים ברמה אינטלקטואלית מאתגרת ומותאמים לצרכיו האישיים של כל משתתף. התכנית מלווה על ידי צוות מקצועי רב תחומי בבריאות הנפש, במקביל לעובדת השמה לליווי בחיפוש עבודה, מעקב ותמיכה. בתוכנית ניתנות התאמות לאוכלוסיית נפגעי נפש המשתקמים במרכז, בצורת תמיכה טיפולית, לימודית ותעסוקתית. התוכנית מהווה השלמה לשירותים הקיימים במרכז. למעוניינים בפרטים נוספים: ניתן לפנות למאיה גובר, רכזת תוכנית "מעברים", המרכז להכשרה ושיקום מקצועי ליד בי"ח לוינשטיין, רעננה. טל: 09-7719444 פקס: 09-7709914, דוא"ל: mercaz37@meshi.org.il

שכולו טוב:

'שכולו טוב' היא חברה שעוסקת בחיים החברתיים והתרבותיים של צרכנים בבריאות הנפש, מארגנת טיולים, מעבירה ימי העשרה וחוגים חברתיים במסגרות חברתיות שונות ולבודדים, מארגנת ימי כיף וימי כיף נושאים, מסיבות ומפעילה שירות להיכרות ומפגשים חברתיים בהתאמה אישית. החברה מפעילה בין השאר מועדון ברחוב המסגר בתל אביב למסיבות שבועיות, מפגשי הכרות וערבים מיוחדים. מידע על הפעילויות ניתן למצוא באתר 'קולות'. פרטים נוספים: נועה: 052-8833553

מצרכנים לנותני שירות:

פרויקט חדשני וייחודי של עמותת קולות בשיתוף עם אוניברסיטת ת"א ובחסות משרד הבריאות. קורס הכשרה מקצועי לצרכנים בבריאות הנפש במטרה להכשירם לשמש כאנשי שיקום, תוך דגש על תהליך ההעצמה האישי של המשתתפים בקורס. בשלב שני, בוגרי הקורס ישולבו כעובדים בשכר בשירותי השיקום הקהילתיים השונים, תוך ליווי, קשר שוטף עם מקום העבודה ומענה לצרכים ייחודיים שיעלו. פרטים באתר: <http://www.voices.org.il> ובטלפון: 052-4243813 (דני) 050-8290509 (אבי) פקס: 03-5326724

קיימים פרויקטים רבים נוספים, חלקם מקומיים וייחודיים המשולבים במערך סל שיקום או במערך השיקום של אנשים בעלי מוגבלויות נפשיות בקהילה. מגוון השירותים הינו רחב ולא ניתן להכילו במדריך זה. למידע נוסף ניתן לפנות לגורם מטפל, למדריך שבאתר קולות או למדריך שבאתר בנפשנו אשר כתובותיהם בסוף מסמך זה, לקו הפתוח של תכנית בנפשנו, עמותת שק"ל וכן למוקד המידע לשירותי בריאות הנפש של עמותת ער"ן.

לשר הבריאות יש סמכות להוסיף על השירותים / תחומים המופיעים לעיל; לפיכך, באם הנכם זקוקים לשירות אחר, שאינו כלול בתוכנית – חשוב לציין זאת בטפסים. שירות זה אמנם לא ייכלל בתכנית השיקום, אולם במידה ורבים יבקשו את אותו שירות, ייתכן שהוא יתווסף לסל בעתיד.

מען למכתבים: ת.ד. 06118 חולון מיקוד 58161

טלפקס: 03-5326724 דואר אלקטרוני: info@voices.org.il

נייד: 0524-243813 (דן דורי, יו"ר עמותה) 0522-768037 (דפנה דורי, רכזת מקצועית)

מי זכאי לסל שיקום

זכאים לסל שיקום צרכנים בגילאי 18 עד 65, אשר אושרה להם לפחות 40 אחוז נכות נפשית, מוכרים בביטוח לאומי* על סעיפים 33,34 ע"י רופא או וועדה רפואית שהוסמכו ע"י המוסד לביטוח לאומי לקבוע אחוזי נכות לצורך קבלתה של גמלת נכות או גמלת בגין פגיעה בעבודה. כמו כן זכאות אפשרית במקרים חריגים גם לאנשים אשר אינן מוכרים כבעלי אחוזי נכות כמפורט לעיל בביטוח לאומי, ואשר יש בידם קביעה לאחוזי נכות תואמים שנערכה ע"י פסיכיאטר שהוסמך ע"י שר הבריאות. במקרים מיוחדים ניתן להגיש בקשה לוועדת חריגים. המשתקם אשר בעניינו מוגשת הבקשה חייב להיות תושב ישראל בעת הגשת הבקשה.

זכאות לקצבת נכות של ביטוח לאומי ניתנת למי שעקב ליקוי גופני, שכלי או נפשי ממחלה, מתאונה או מלידה אין לו הכושר להשתכר, והוא אינו משתכר סכום השווה ל-25% מהשכר הממוצע, או כושרו להשתכר והשתכרותו בפועל הצטמצמו עקב הליקוי בין בבת אחת ובין בהדרגה ב-50% או יותר. תחילת הזכאות - בתום 90 יום מן התאריך שנוצר אי-הכושר להשתכר או לתפקד במשק בית, ואם משולמים דמי מחלה במועד זה - מתום תשלום דמי המחלה. הגשת התביעה להכרה באחוזי נכות נעשית דרך פקידת תביעות נכות כללית בסניף ביטוח לאומי באזור מגוריך. את התביעה לקצבה יגיש תובע הקצבה עצמו. אם אין הוא מסוגל להגיש את התביעה בשל מצבו הגופני או הנפשי, רשאים בן משפחה שלו או אדם אחר המייצג אותו להגיש את התביעה בשמו. תביעה לקצבה יש להגיש בתוך 12 חודשים מיום שנוצרה עלילת התביעה.

למידע נוסף: פרטים באתר הביטוח הלאומי באינטרנט, בסניפים השונים ובמוקדי המידע הטלפוניים: 089369696. כמו כן ניתן לקבל מידע דרך המסגרות המופיעות בתחתית המסמך.

דרכי פניה לסל שיקום

בקשה לסל שיקום נעשית באמצעות טופס פנייה לסל שיקום, דרך עובד סוציאלי מטפל, מתאם טיפול בלשכת הפסיכיאטר המחוזי או בתחנה לבריאות הנפש, גורם מטפל מקצועי אחר בתחום בריאות הנפש. במקרים ואין אף אחד מגורמים אלו ניתן לפנות באמצעות בני משפחה או באופן אישי, המתמודד עצמו, לרכזי השיקום המחוזיים. מילוי הטפסים ייעשה במשותף על ידי המתמודד ביחד עם המטפל האישי. בטפסים יש לסמן את תוכנית השיקום המועדפת והמותאמת לצרכי המבקש. לטופסי הבקשה יש לצרף חוות דעת פסיכיאטרית.

לאחר הגשת הבקשה לזכאות, מתכנסת וועדת סל שיקום, אשר בה יושבים מלבד האדם עצמו והגורם המלווה, גורמים מקצועיים נוספים, וכמו כן אנשים שונים אשר מבקש הזכאות מעוניין שיהיו נוכחים בוועדה. כמו כן, נוכחת בוועדה רכזת השיקום המחוזית. וועדת סל שיקום אחראית לתת אישורים עקרוניים לגבי הזכאות של אותו מתמודד.

ועדת השיקום האזורית מורכבת משלושה אנשי מקצוע. במהלך הליך הדיון בבקשה, ייתכן והמתמודד יתבקש לספק מידע נוסף, או בדיקות נוספות. למבקש הזכאות ישנה הזכות לבקש כי בן משפחה או אדם קרוב נוסף יהיה נוכח בוועדה.

שינויים בתכנית השיקום

וועדת השיקום תעין מחדש בתכנית השיקום מדי שישה חודשים. המתמודד, איש מקצוע מלווה, או מי מטעמו של המתמודד, רשאי לפנות לוועדה בכל עת בבקשה לשנות את תכנית השיקום.

ערר על החלטתה של ועדת השיקום האזורית

אם קיים חוסר שביעות רצון לגבי החלטתה של הוועדה, בין אם משום הקביעה כי אין המבקש זכאי לשיקום, או משום שהתכנית אינו עונה לצרכיו, ניתן לפנות לוועדת ערר מחוזית. הפנייה תיעשה תוך 45 יום מהמועד בו התקבלה רשמית החלטתה של ועדת השיקום האזורית. ועדת הערר מורכבת מחמישה חברים, אשר לא שימשו כחברי ועדת השיקום האזורית, ובהם שלושה אנשי מקצוע מתחום בריאות הנפש (פסיכיאטר, פסיכולוג, עו"ס, מרפא בעיסוק או עובד סיעוד), משפטן ונציג ציבור. הוועדה חייבת לדון בערר תוך 60 יום מיום הגשתו.

מקרים שבהם יידחו פניות לסל שיקום

פניות לסל שיקום יידחו במקרים של מכורים לסמים או לאלכוהול, אנשים שאינם נמצאים במעקב פסיכיאטרי, ואנשים המתנהגים באלימות. בכל מקרה של דחייה ניתן להגיש ערר על החלטת הוועדה המחוזית, לוועדת ערר, כמו גם ייתכנו מקרים שאנשים לא יעמדו בקריטריונים המלאים אך ייהנו משירותי סל שיקום לאחר שעברו ונמצאו זכאים ע"י ועדת חריגים.

מידע נוסף

בכל מקרה של שאלות לגבי סל שיקום ניתן לפנות למענה זכויות בשיקום שבאתר קולות בכתובת: <http://www.voices.org.il/rights4u.asp> או בדואר אלקטרוני: rights4u@voices.org.il. מידע עדכני ומדריך שירותים ניתן למצוא באתרנו בכתובת: www.voices.org.il. מידע קיים גם באתר תכנית בנפשנו, עמותת שקל בכתובת: <http://benafshenu.shekel.org.il>. ובאתרי משרד הבריאות: <http://www.health.gov.il> והביטוח הלאומי: <http://www.btl.gov.il>. כמו כן, ניתן לפנות טלפונית לקו הפתוח של תכנית בנפשנו, עמותת שקל - 02-6722554. ניתן לפנות גם למוקד המידע לשירותי בריאות הנפש של ער"ן: 09-8621201.

מסמך זה נכתב על ידי עמותת 'קולות' – העצמה לנפגעי נפש'.

עמותת 'קולות' – העצמה לנפגעי נפש' הינה עמותה רשומה כחוק, אשר שמה לה למטרה לפתח שירותים ייחודיים בתחום השיקום עבור אנשים המתמודדים עם הפרעות נפשיות, מתוך ראיית הצרכים, האיכויות והיכולות של האדם המתמודד בתהליך ההחלמה, השיקום וההעצמה שלו.

העמותה רואה חשיבות רבה ועוסקת רבות בהפצת המידע בתחום הזכויות של אנשים המתמודדים עם מוגבלויות נפשיות במערך השיקומי. למידע נוסף על העמותה, כמו גם ליצירת קשר:

info@voices.org.il   www.voices.co.il   www.voices.org.il

מען למכתבים: ת.ד. 06118 חולון מיקוד 58161

טלפקס: 03-5326724   דואר אלקטרוני: info@voices.org.il

נייד: 0524-243813 (דן דורי, יו"ר עמותה) 0522-768037 (דפנה דורי, רכזת מקצועית)